

Nagyvárad Estilap

Főszerkesztő: MARTON MANÓ

Kiadóhivatal: Hegedűs Hírlapiroda
Szerkesztőség: Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

Felelős szerkesztő: KATONA BÉLA

Az angol kormány szenzációs tervei Romániával

Biztosítani akarja Románia súlyát a Balkánon

— Az Estilap eredeti távirata —

Az angol kormánynak meglepően érdekes és Romániát közelről érintő állásfoglalásáról hoztunk hírt a táviró. A Daily Telegraph értesülése szerint a Macdonald kormánynak speciális tervei vannak Romániával. A lap szerint Anglia magatartását az az az a szükségszerű megállapítás erősítette meg, hogy

Franciaország állandóan csak kihasználta Romániát, de gazdasági segítségére sohasem sietett.

Igy borult fel a francia kölcsön is, amelynek különben csak Románia járt jól, hogy nem varrtak a nyakába egy fokozatosan gyengülő valutájú kölcsönt. Annál örvedetesebb azonban Romániára az a tény, hogy Anglia most minden lehetőséget el fog követni, hogy a román kormánynak akár közvetve, akár közvetlenül

előnyös kölcsönt biztosítson és valutáját a világpiacra a cseh valuta szintjére emelje.

Az angol kormánynak az a terve is vita tárgya diplomáciai körökben, amely Romániát ki akarja kapcsolni a francia érdekszférából, hogy aztán

teljes hatalmu súlyával biztosítsa a román hegemoniát a Balkánon.

Az angol és a román királyi családok rokoni kötelékei ezt a politikai koncepciót csak megkönnyítik.

Wilson meghalt

Lapzárta Newyorkból jelentik szikratávirón a Radonak: Woodrow Wilson az Egyesült Államok volt elnöke tegnap hosszas betegeskedés után meghalt.

Az utolsó évtizedek egyik legmarkánsabb világpolitikai egyéniségének haláláról ad hírt a táviró. A nagy világégés első tüzetője, a népek kibékülésének első apostola maradandó tettekkel írta bele nevét az emberiség leggyászosabb korszakának történetébe.

Woodrow Wilson már egyetem tanár korában élénken foglalkoztatják a középeurópai államok népei és alkotmányuk fejlődésének problémája. Számos tanulmányban, előadásban foglalkozik e kérdéssel, neve a legszelesebb körben válik ismertté és az egyetemi katedráról a szenátusba kerül. Itt is feltűnést kelt azokkal a problémákkal, amelyek akkor már az egész világot foglalkoztatják és 1913-ban ül az Egyesült Államok elnöki székébe. Első ízben Roosevelt utódjaként. A világháború kitörése az elnöki székben találja. A háború, kitörésének pillanatában józan, okos politikájával sikerül sikerül Amerika semlegességét megőriznie. Ez azonban nem tart sokáig, a német buvárhajóharc, a Lusitania elsüllyesztése Amerikát is belekeveri a világháborúba. Amikor a háború kimérete már nem kétes 1916-ban röpti szét a szikratáviró Wilson első üzenetét Európához. A híres wilsoni elvek a 14. majd az 5 pont első komoly lehetősége a háború likvidálására. A népek önrendelkezési jogának elismerése,

a tengerek szabadsága az alapja annak a nagy békekonceptiónak amelynek Wilson a szülőatyja. A wilsoni törekvés kudarcot szenved, süket fülekre talál és az öldöklés tovább folyik. Akkor kezdik a háborús kormányok elismerni ennek az alapnak az életrevalóságát, amikor már minden késő, minden elveszett. Az első párisi béketárgyalásokra nagy cécók, ünnepélyes külsőségek között viszi át a George Washington hajó Wilsont Európába. Párisban félistenként ünneplik, azonban a béketárgyalásokon már korántsem jut neki megfelelő szerephez. Clemenceau befolyása alá kerül a konferencia és az egyedeüli tárgyalásokhoz hozzászól: a Népszövetség kezdése. Amikor aztán látja, hogy az európai kérdés megoldásánál alárendelt szerepe van, különösen, amikor az olasz, francia csökönyösség a fumei kérdésben nyilvánvalóvá lesz teljesen visszavonul és Amerikában a „splendid isolation” álláspontjának igyekszik érvényt szerezni.

Wilson életének és működésének már eddig is széleskörű irodalma van, valódi értékét és nagyságát azonban csak megfelelő távlatból fogja az emberiség megismerni.

A Népszövetség eszméjének gyakorlati megvalósítása mindenesetre az ő érdeme. Népművelők áldották életében és amikor

a nagy család bekövetkezett, a népmilliók megoszlottak, az áldokból átkozók is lettek, mert Wilson eszméi egyéniségének nagysága nem állt arányban a gyakorlati politikus tetteivel.

Halálát hosszantartó betegsége előzte meg, amely az utóbbi hetekben már válságosra fordult, úgy, hogy Mac Cornick szenátor, Wilson egyik legmeghittebb barátja napokkal ezelőtt bejelentette a katasztrófa kezdetét.

Véget értek a román—oroszkereskedelmi tárgyalások

— Bukaresti tudósítónk távirata —

Kisenewből jelentik, hogy a román—oroszk delegáció tárgyalásai véget értek, mert a maguk elé tűzött célt elérték. Január 29-én az orosz bizottság visszatért Odesszába, ahol részletes jelentést fog tenni munkájáról. A román bizottság Jovanovici tábornokkal az élen tegnap Tighinából visszatért Kisenewbe.

Várad razzian ellopták Ghica herceg betörőjét

Az Olaszi rendőrkülönitmány parancsnoksága Wolff kapitány vezetésével az éjszaka razziaát rendezett. A razzia során 31 előállítás történt, akiknek javarésze dologtalan, munkakerülő.

Az előállítottak között volt Botos Szilágyi János Erdélyszerte körözött betörő, aki legutóbb Gábor nevű társával Ghica her-

ceg Konstancai villáját fosztotta ki. Szilágyit erősen megvasalva Konstanzába szállították.

MAI ZÜRICH NYITÁS

BERLIN	— — — — — (10 null) 137
NEWYORK	— — — — — 5727/8
LONDON	— — — — — 2491
PARIS	— — — — — 2695
PRAGA	— — — — — 166750
MILANO	— — — — — 2510
BUKAREST	— — — — — 29750
BUDAPEST	— — — — — 002
BÉCS	— — — — — 00081

NAGYVÁRADI ÁRFOLYAMOK

MAGYAR KORONA	—	245
OSZTRAK KORONA	—	362
CSEH KORONA	—	568
FRANCIA FRANK	—	940
SVAJCI FRANK	—	3450
DOLLÁR	—	19750
FONT STERLING	—	858
LIRA	—	878

A Törekvés országos birkózóversenye Nagyváradon bajnokságáért

A nagyvárad Törekvés rendkívüli élénk érdeklődés mellett tegnap rendezte meg országos birkózóversenyét Nagyvárad bajnokságáért.

A versenyek délelőtt 10 órától éjféltől egy óráig tartottak és az érdeklődés egy pillanatra sem lanyhult el. A Kereskedelmi Csarnok nagyterme szűknek bizonyult a publikum befogadására.

A versenyek részletes eredménye a következő:

Légsúly: Bajnok: I. Boksa György (AMTE). II. Juhász (AMTE). III. Jancsó (AMTE).

Pehelysúly: Bajnok: Mansberger Gusztáv (Törekvés). II. Lóza (Toldi). II. Lovász (Kinizsi).

Könnyűsúly: Bajnok: Schenker Miksa (Camp). II. Enges (Toldi). III. Kleits (Kinizsi).

Közép a.: Bajnok: I. Mavgará Imre (Toldi). II. Antalfy (Toldi). III. Földiák (Kinizsi).

Közép b.) Bajnok: Privalcsek Mihály (Törekvés). II. Bottlik (Toldi). Dema (Toldy).

A győztesek értékes tiszteletdíjakat és művészi kiállítású oklevelet kaptak.

A verseny nívós megrendezéséért Mikló Bélát illeti elismerés. Tiszteletdíjakat adtak: Sonnenfeld Andor, Kara Mihály, Komló testvérek, Szakács Jenő és Nagy Sándor.

Hirek

♦♦♦♦

D'Albert koncertje

Nagyvárad zenekulturális fejlődésének komoly jelentőségű dátuma közeledik. Eugen d'Albert, a világhírű zeneszerző február 11-én rendez meg egyetlen estélyét. A csodálatos tehetségű zongoravirtuóz estélye iránt páratlanul élénk érdeklődés nyilvánul. A művész rajongói lázas türelmetlenséggel várják a napot, amikor d'Albert művészetének varázsával lenyűgözi bámulóinak százait.

* Marcus István Bukarestbe utazott. Marcus István színházi főfelügyelő tegnap délután Bukarestbe utazott, ahol az erdélyi színjátszás ügyét érdeklő fontosabb kérdésekben tárgyalni fog Lepadatu kultuszminiszterrel.

* Az érmihályfalvai zsidó nőegylet estélye. Az érmihályfalvai izraelita nőegylet tegnap este műsoros táncestélyt rendezett, amely úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben várakozáson felül sikerült.

* Terjeszkedik a nagyváradai állatkereskedők egyesülete. A nagyváradai és biharmegyei állatkereskedők szakegyesülete Benedek Dávid elnöklésével, tegnap délelőtt 10 órakor a Kereskedelmi Csarnok tanácstermében rendkívüli értekezletet tartott. Az elnöki megnyitó után az értekezlet rövid tanácskozás alapján megállapította az alapszabályok végleges szövegét. Kimondotta az elnöki értekezlet, hogy a beiratási díj személyenként 200 lej és a tagsági díj pedig 500, illetően 250 lej lesz. Az elnöki értekezlet, a szakegyesület megalapítása körül kifejtett érdemek elismerésül Moga Lászlót bízta meg a főtitkári teendők ellátásával. Végül kimondta az elnökség, hogy a választmányt vasárnap délelőtt 10 órára hívja össze és a tanácskozáson napirendre kerül a szakegyesület hatáskörének Arad, Szatmár, Szilágy és Máramaros vármegyékre való kiterjesztése.

* Munkások, tisztviselők, kereskedők és alkalmazottaknak munkaidő után d. e. 12-2-ig, este 6-8-ig fogászati rendelőt tartok, hol foghuzást, tömést, arany és műarany fogakat havi és heti részletfizetésre is a legelőkeltebb munkát végez Horváth Ernő dentista, Színház-u. 4.

* Felhívom a „Caprioara” vadászegyesület tagjait, hogy tagsági igazolványaikat február 9-ig Pércsi alelnök urnak megújítás véget adják át, akik ezen felhívásnak nem tesznek eleget, a tagok sorából kivétel nélkül törlöttni fognak. Capitan Malanțescu, elnök.

* Elveszett a színházban egy lorgnett. Catana Aurél prefektus neje tegnap este a színházban elvesztette aranyláncán függő értékes lorgnettjét. A becsületes megtaláló adja át a rendőrprefektúra titkári hivatalának.

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Schiller Frigyes tragédiája után

Az orleánsi szüz

Történelmi dráma 2 részben, 10 felvonás

A főszerepben Geraldine Farrar, Wallace Reid

I. rész
Hétfő—Kedd

DORIAN FILM

II. rész

* Francia előadás Váradon a japán nőről. A Cercle Franco-Roumain tegnapi kulturdélutánjának programját Bogdan Jonescu jogakadémiai tanárnak a „Japán nő”-ről tartott felolvasása töltötte ki. A neves professzor egy óra hosszat ismertette francia nyelven a távolkelet legbájosabb földje asszonyainak helyzetét a családban, a társadalomban és államban. Különösen a japán nő lelkivilágáról adott megragadó rajzot. A katonai kaszinó zsufolt terme lelkesen tapsolt Bogdan Jonescu professzornak magvas felolvasásáért.

* Zsidó-film a Vigadó-mozgósínházban. „Az ó és újvilág” című 6 felvonásból álló hatalmas zsidó film, amelyben három napon át a Dorian-filmszínházban zsufolt házak gyönyörködtek, ma, hétfőn utoljára kerül színre a Vigadó-mozgósínházban. Maly Picon és Jakob Kalich csodás művészettel játszik a ritka érdekes darab főszerepeit.

* Aki szombat éjjel a Katholikus Körből botomat tévedésből elvitte, sziveskedjék a Kath. Körháznagy hivatalánál leadni, ahol háromszáz lei jutalomban részesül.

* Az Apolló mozi ma hétfőn mutatja be először Szomorú Derső nagyhatású zsidó tárgyú regényét, a *Péntek estét*. A drámai filmjáték cselekménye, amely hűen adja vissza az elismert nevű író irodalmi értékű regényét — egy gróf és a zsidó nő mélységes szerelmét teljesen ujszerű beállításban hozza a néző elé. A nagyhatású 6 felvonásos dráma főszerepét a magyar filmművészet jelesei: Szuhányi Éva, Fenyvessy Emil, Szerémy Zoltán és Olgyay László alakítják. A *Péntek este* még három napig — kedden szerdán és csütörtökön kerül bemutatásra. Előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor.

* Tekercs vastag csomagoló nagymennyiségben is kapható Mégay és Lászlónál Strada Avram Jancu (Kossuth Lajos-utca) 2. Telefon 623.

APOLLO MOZI

HÉTFŐ
K E D D
SZERDA
CSÜTÖRTÖK

FŐSZEREPEK

SZUHÁNYI ÉVA
FENYVESSY EMIL
SZERÉMY ZOLTÁN

PÉNTEK ESTE

ATLANTIC FILM

Szomorú Derső
híres zsidó történet
drámája 6 felv.

* Benedeknél a Piata Regina Maria (Bémer-téren) dohányzás ellen 10 deka töltött epret 8 leiért, köhögés ellen 10 deka méz, vagy malátacukrot 6 leiért vegyünk.

* Kegyelet a Sas alatt.

* Orvosi hír. Dr. Markovics Pál szülész és nőorvos Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca) 5. sz. rendeléseit újból megkezdte.

* Az „Excelsior” bárba február hó 1-től sensációs új műsor. Kezdeté pont 10 és fél órakor.

Új festéküzlet

hol valódi Flüger-féle lackok, színes festékek, legfinomabb padló-fénymáz és padló-olajok, Analin ruhafesték minden színben a legolcsóbban beszerezhetők

Rosenberg Herman Str. Rimánóczy-u. 2

„VIGADÓ” mozgósínház

Ma, hétfőn utoljára

Az ó- és újvilág

Hatalmas zsidó film
6 felvonásban

A főszerepben:

Maly Picon
Jakob Kalich

* Új zenedarabokat játszik az Elite zenekara. Az a nagyszabású érdeklődés, amely az Elite-kávéház szalon zenekarának műsoros estélyeit már hosszú heteken keresztül kíséri, egyre fokozódik. A zenekar nagy áldozatok árán a párisi, bécsi és londoni lokálok legnívósabb dalait szerezte meg, hogy a megértő publikum igényeit teljes mértékben kielégítse. A zenekar esténél több mint 60 új darabot.

* Az „Excelsior” bárba február hó 1-től sensációs új műsor. Kezdeté pont 10 és fél órakor játszik.

Mindazoknak, kik drág Zoltanunk temetésén jelen voltak és nagy tadjalmunkat szóval vagy írásban kifejezett részvételükkel enyniteni igyekeztek, ezen az uton mondunk hálás köszönetet.

Markovits Ferenc és neje

Dr. Markovits Pál,
József és Sándor

* „Az orleánsi szüz” — Dorian filmszínház. Schiller Frigyes világhírű tragédiája, *Az orleánsi szüz* 2 részben, 10 felvonásban kerül színre a Dorian-filmszínházban. Geraldine Farrar és Wallace Reid játszik a hatalmas történelmi film főszerepeit. A festői szépségű jelenetekben gazdag Dorian-film, amelyben tizezernyi tömegek vesznek részt a harci jelenetekben, témája éredességéről és a szereplők pompás játékával valósággal lenyűgözi a nézőket. Az első rész keddig látható.

* Harminckét millió egy fejjel. Egy mozilátogató naplója Gerrardine Farrar botránypöré és más érdekes és aktuális cikkek és képek vannak a „Film Riport” legújabb számában, amely minden újságelárusítónál kapható.

* Az „Excelsior” bárba február hó 1-től sensációs új műsor. Kezdeté pont 10 és fél órakor.

Francia

Cipő-szalonomat

Str. Pasteur (KÓRHÁZ-UTCA) 17. sz.
alá a Waldmann Szanatórium mellé

áthelyeztem.

Megrendelém további pártfogását kérem.

Budey Tibor, cipész

Husz millióra emeli alaptőkéjét a Polgári Takarékpénztár

Három decenniumot töltött el komoly, produktív munkában, Nagyvárad közgazdaságának, általában lakosságának jólfelgőtt szolgálatában a Polgári Takarékpénztár, amely tegnap délelőtt tartotta évi rendes közgyűlését, — mint mondtuk, immár a harmincadikat. Ez a nevezetes jubileum összeesett egy másik, kedves és lélekemelő évfordulóval: harminc esztendeje szolgálja a pénzintézetet Kiss Döme dr. szenátor, akinek negyvenéves ügyvédi jubileumát csak a ma nap ünnepelték meg illő keretben Várad különböző testületei.

A takarékpénztár ünnepi közgyűlése az őszinte meghatottság jegyében folyt le. Nagyszámu diszes közönség volt jelen. Mielőtt a tárgysorozatra rátértek volna, az igazgatóság és a tisztviselői kar nevében Révész Béla vezérigazgató pár őszinte meleg üdvözlő szót intézett az elnöklő Kiss Döme dr.-hoz. Rámutatott Révész vezérigazgató arra a fáradhatatlan, önzetlen és sohasem kéréző tevékenységre, amelyet Kiss Döme dr., a Polgári Takaréknak fennállásának 30 éve alatt kifejtett. Ez a szinte páratlanul határozott és céltudatos tevékenység volt az, amely a pénzintézetet a mai dus virágzás állapotába juttatta.

Egyidejűleg Révész vezérigazgató az igazgatóság és a tisztviselői kar nevében egy finom művi ezüstkazettát nyújtott át ajándékkul Kiss Dömének, aki keresetlen szavakban köszönte meg a lelkes orációt, amelyben a közgyűlés részesítette.

Ezután Révész Béla vezérigazgató ismertette az 1923-as üzleti év mérlegét (amelyet a Nagyvárad Estilap 1924. január 23-iki számában közöltünk.) A mérlegben feltüntetett egy millió hatszázhetven ezer lejes tiszta nyereségből egy-egy négyszáz lejes névértékű részvény után 85—85 lejnyi osztalékot fizet a Polgári Takaréknak; ez 21 és egy negyed százaléknak felel meg — olyan eredmény, amilyennel ritka pénzintézet dicsekedhetik.

Kimondta a közgyűlés,

hogy a takaréknak ötmillió lejes alaptőkéjét husz millió lejre emeli fel.

E tranzakció lebonyolításának módját, idejét teljesen az igazgatóság fogja meghatározni. Mint a Nagyvárad Estilap munkatársa értesül, azoknak a vezetőknak, amelyek a Polgári Takaréknak tökéletesével kapcsolatban elterjedtek: hogy t. i. egy bukaresti magánérdekltség bevonása tette szükségessé az eddigi alaptőkének négyszeresére való felemelését — semmiféle reális alapjuk nincs. A szokatlannul nagy tökéletesítést tisztára technikai szempontok teszik szükségessé: csak azért történik, hogy az évről-évre való újabb tökéletesítések — miután az erre vonatkozó miniszteri engedély

megszerzése hosszúságos és bonyodalmas procedurát igényel — elkerülhetők legyenek.

Az igazgatóságba új tagokként Hossu János, kolozsvári C. F. R. igazgatót és Révész Béla vezérigazgatót választották be. A közgyűlés végeztével spontán lelkes ünneplésben volt része

Nem hoztak meglepetést az ipartestületi választások

Vihar a tagsági díjak felemelése miatt

Öt esztendei szünetelés után tegnap délelőtt tartotta meg a nagyvárad ipartestület 35-ik évi közgyűlését, amelynek tárgysorozatán a legjelentősebb pont az elnökség és a tisztikar új tagjainak megválasztása volt. Az ipartestületi tagok többsége a tisztújítás tekintetében már napokkal nyugodt platformot tett magáévá, s így ha csak meglepetés nem jön, — az eredmény előre látható volt. A meglepetés elmaradt, s a választások egyhanguan folytak le.

A közgyűlés iránt érthetően különleges érdeklődés nyilvánult és már jóval tíz óra előtt zsufolásig megtelt a városháza közgyűlési terme, ahol a közgyűlést tartották.

Pontban 10 órakor Megyeri Ferenc építész-mérnök foglalta el az elnöki széket és rövid megnyitó beszédében üdvözölte a megjelent iparosokat és vázolta a mai nap jelentőségét.

Ezután Dévald László főtitkár felhívta a tagokat a választások megejtésére.

A közgyűlés közfelkiáltással egyhangulag ifj. Mónus Sándort és Orás Lászlót választotta meg az ipartestület két elnökévé.

Ugyancsak egyhangú volt a választás az ügyészi állásokra, amelyre a választást előkészítő bizottság dr. Feld Albert és dr. Popovits Péter nagyvárad ügyvédekét kandidálta.

Előjárásági tagokká szintén egyhanguan a következőket választották meg: Baráthy Béla hentes — s mészáros, Benedek S. Ferenc címfestő, Benedek Ferenc villanyszerelő, Bercsényi Sándor építész, Bolgyika György kőműves, Boros János csizmadia, Bulbuka József csizmadia, ifj. Cser János tímár, Hann Lajos kőműves, Hotya Sándor bádógos, Illyés Dániel cipész, Kőszegi Róbert cipész, Kozma János csizmadia, Kucsma Péter kovács, Lebovits Rudolf férfi szabó, Megyeri Ferenc építész, Novomeszky Imre cukrász, Papp József borjuvágó, Rebeles György férfi szabó, Rozsnyai József asztalos, Szabó Károly asztalos, Szántó Dezső lakatos, Szilágyi Géza órász, Szűcs István kőműves, Spitzer Benjámin asztalos, Tátray Sándor lakatos, Tóth István cipész, Ungerleider Mór szobafestő, Weisz Sámuel női szabó, Vlár Ágoston bádógos és szerelő, Zboray Gyula szűcs, Zsigovány János borbély.

Előjárásági póttagokká lettek közfelkiáltással a következők megválasztva: Bulbuk Ödön női szabó, Bihari János cipőfelsőrész készítő, Galucz Gyula villanyszerelő, Gerber Ignác kovács, Grünbaum Vilmos asztalos, Muhary Béla cipész, Oláh József csizmadia, Prohánka József borbély, Sztrupác Traian

Révész Béla vezérigazgatónak, aki egy évtized odaadó lázas, de szolid és valóban polgári keretek közt mozgó munkájával, bátor és egészséges közgazdasági koncepcióival a Polgári Takaréknak Nagyvárad közgazdasági épületének egyik legerősebb pillérévé kiépítette.

hentes, Szűcs László férfi szabó, Vargha György kályhás, Török Sándor lakatos,

A megüresedett hat számvevői állásra: Csik József ács, Grünwald Jenő lakatos, Hategán Péter borbély, Lerchner Béla mázoló, Robitsek Béla mészáros, és Kriszta György henteset választották meg.

A választások megejtése után ifj. Mónus Sándor átvette az elnöklést és a tisztikar nevében néhány őszinte szóval mondott

köszönetet a megnyilvánult bizalomért.

Ezután Dévald László ipartestületi főtitkár a tagdíjaknak 12 lejről 160 lejre való felemelését hozta javaslatba. A főtitkár előterjesztése

az eddig sima lefolyású közgyűlésen ugyancsak viharos hangulatot teremtett

és a tagok egyrésze mellett foglalt állást, hogy a tagsági díjakat progresszív módon állapítsák meg. A szenvedélyek azonban így sem ültek el, sőt később oda fajultak, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni.

A szünet után az elnök feltette a tagsági díj kérdését szavazásra és a közgyűlés többsége magáévá téve az elnökség indítványát kimondta, hogy

az ipartestületi tagsági díjakat az 1924. évre 160 lejben állapítja meg.

A közgyűlés néhány perccel egy óra előtt ért véget.

Macdonald első találkozója Mussolinival és Poincareval

— Az Estilap eredeti távirata —

Párisból táviratozzák: A párisi estilapok római táviratot közölnek, amely szerint római körökben úgy hírlik, hogy Macdonald legközelebb Mussolini miniszterelnökkel találkozni kíván. A francia lapok megjegyzik, hogy abban az esetben, ha a két miniszterelnök találkozását Párisban tervezik, akkor ez az összejövetel nem történhetik a közel jövőben, mert Mussolini

junius végéig, az olasz választások lezajlásáig és az új parlament első munkáinak megindításáig, nem hagyhatja el az országot.

A Matin jelentése szerint Poincaré valószínűleg elfogadja azt a javaslatot, hogy Macdonaldal találkozzék. Semmi esetre sem lehet azonban szó nemzetközi konferenciák sorozatának megkezdéséről.

Küszöbön áll az ellenzéki blokk megalakulása

Ellen étek Florescu és Bratianu ö. ö. ö.

— Budapesti tudósítónk távirata —

Különböző helyekről megcáfolják ugyan, de mégis napról-napra nyilvánvalóbb, hogy az ellenzéki pártok közelednek egymáshoz. Még azok is, akik mostanáig nem akarták látni a dolgokat, kezdenek már rájönni a valóságra. Amíg nem volt nagy a veszedelem, addig az ellenzéki pártok egymást márták. A kormány gazdasági politikai programjának kellett eljőnnie, hogy az ellenzéki pártok rájöjjenek, milyen nagy tévedést követtek el és hogy érezzék a szükségét annak, hogy a soraiknak zárkózni kell.

Mert ugy, mialatt az ellenzéki pártok egymással veszedektek, azalatt a kormány kitűnően felkészült a nagy lecsapásra: gazdasági törvényjavaslatoknak egész sorát állította össze, amelyeknek célja — legalább így gondolja az ellenzék — az ország egész természeti gazdagságának megszerzése, — persze, a liberális párt számára.

A kormánynak ezzel a tervével szemben az ellenzék már szervezi az ellenállást. Természetesen leghelyesebb volna erre a célra az erőket egyesíteni, megértést létrehozni az ellenzéki

pártok közt, hogy egységes fronton induljon meg a harc a kormánnyal ellen.

Egyelőre azonban nem jutottak el idáig. A parasztpárt, a román nemzeti párt és az Averescu-párt vezetői először a kamara folyosóján, majd sétaközben, az utcán folytattak eszmecserét a politikai helyzetről, hogy aztán valamennyien könnyűszerrel arra a következtetésre jussanak, hogy a megegyezés haladéktalanul szükséges. Ilyen könnyed eszmecserék egyre sürűbben ismétlődnek, úgyhogy nemsokára komoly tárgyalással válhatnak. Amilyen hangulat van most a különböző ellenzéki pártok sorában a kormány ellen, — várható, hogy az elkövetkező tárgyalások jó eredménnyel fognak végződni. Nem lehetetlen, hogy nemsokára kész lesz az egységes ellenzéki blokk. Szinte fölösleges mondani — írja az Adeverul — hogy ha a blokk megalakul, a kormány nem sokáig tarthatja magát.

Érdekes, hogy ugyanakkor, amikor az ellenzéki pártok így nekigyürkőznek kormányellenes harcuknak, az abszolút egysé-

gesnek hitt kormánypárt kebelében mintha a bomlás tünetei mutatkoznának. Ugyanis, J. Th. Florescu, volt igazságügyi miniszter tegnap délután öt órai teát adott számos képviselő-barátja tiszteletére és ez alkalommal nem igen titkolta elégtelenségét. Florescu exminiszter valóban semmivel sincs megelégedve. Nem tud belenyugodni abba, hogy ki kellett lépnie a kormányból; Bukarest adminisztrációját másében, mint liberális párti exponensek kezében elképzelni nem tudja; végül nem tud megbocsátani azoknak, akiket a kormányból való eltávolítása értelmi szerzőinek tart. — Epen emiatt Florescu nyílt harcba kezdett.

Mivel Bukarest adminisztrációjának kérdésében Vintila Bratianu az, aki leghevesebben ellenzi Florescu terveit, — a volt igazságügyi miniszter harcba száll még a mindenható pénzügyminiszterrel is.

Másik akire Florescu neheztel: Marzescu igazságügyi miniszter, — még pedig a lakbértörvény miatt. Florescu azt állítja, hogy a most érvényben levő lakbértörvényt liberális párti kormány nem módosíthatja, mert hiszen annak idején valamennyi liberális miniszter hozzájárult ehhez a törvényhez, tehát Marzescu is. Már pedig ebben az esetben a miniszteri szolidaritás forog kockán.

— Nem én kell, hogy egyetértssek Marzescuval, hanem neki kell egyetértenie velem — mondvakoztat, hogy legyen aláírásához, amely azon a miniszter dotta Florescu — főleg pedig köztanács naplón van, amelyvel a kormány a lakbértörvényjavaslatot elfogadta.

Hozzáteszi azonban Florescu, hogy mindaz, amit mond, csak

HALLÓ! Mától kezdve VEZÉR

áruházában, Piata Regina
Mária (volt Bémer-tér) 1.

20-30%

árleszállítással
megkezdődött az
eladásnői és férfi
divat-cikkekben

A legszebb női fátjol
Harisnya minden színben
125 lei

ÁRJEGYZÉK BIRÓ LÁSZLÓ

diákegyenruha és uri divatszabó

üzletéből. Alapítva 1899

Készíték bármely színben, iskolák előírása szerint (tartós szövettel)

Diákegyenruhát Lei 920-tól feljebb
Elegáns uri öltönyt fél gypjű kelméből Lei 1730-tól 1860-ig
Különleges színekben gypjű anyagból Lei 2070-től 2200-ig
Átmeneti raglán és télikabátok már . . Lei 1680-tól feljebb

Valódi angol anyagból minden elfogadható árban tetszés szerinti kivitelben — mindig a legújabb divat szerint

megfelelő garancia mellett részletfizetésre is

Biró László

Oradea-Mare, Str. Ciorogariu (Uri-utca) No. 24

Beirat-
kozt
már a
HEGEDÜS
Hirlep-
iroda
kölsön-
könyv-
tárába?

arra az esetre vonatkozik, ha Marzescu lakbértörvényjavaslata olyan ujtásokkal áll elő, amelyek még jobban elmérgesítik a háziurak és a bérlők viszonyát.

Minden kézipart feülműlő

„oroszlán” védjeggyű ingek
állandó dus választékban
raktáron

„SPLENDID”
uridivat tizletében, Avr. J. (Kos-
suth)-u. 16. Meglepő olcsó árak

Saját
érdekében
keresse fel
Hajnal és Rózsa
áruházat Str. Vulcan 1

Női szövet, kabát posztók, valódi RUMBURGI VÁSZNAK, damaszt asztalneműk, finom sifonok, vásznak, bélék árak, függöny és ággyterítők, seiyem tuszor és sok ezer féle cikk érkezett

Nagy raktár paplanokból.
Középiskolát végzett fiu tanulónak felvételik

IDEAL
FOGÁSZATI RENDELŐ
Str. J. Vulcan (Hagy Sándor-u.) 11.

Az összes fogászati műveletek ezéte enivel!

FOG húzás
tömés
műfogak
hidak
koronák
stb.

RESZLET FIZETÉS
Tisztviselők és alkalmazottaknak 25% kedvezmény. — Régi fog sorok átalakítása és javítása. — Vidékiek soronkívül elintéztetnek

Kötött jumperek
kötött mellények, női divatharigony nagy választékban érkeztek az

Old-England-ba

Férfi kalapok
nagy vásztekban
Uri fehérneműek
méret szerint
készülnek

Róth M. Utóda
Mária királyné-tér 3. Telefon 184

Nem üres reklám,
hanem valóság,
jól és olcsón vásárolhat
Witraelnél
Str. Avram Jancu (Kossuth-u.) 5
Kabát és kosztüm szövetek, bar-
chet, flanel, vászon, schiffon stb.

ASTOR
BUTOR-FAÁRUGYÁR
GYÁRTELEP:
JÓKAI MÓR-UTCA 21.
TELEFON 8 72
VÁROSI LAKAT:
VULCAN (NAGY SÁNDOR) U. 4
TELEFON 6 92

Raktárról szállít és megrende-
lére készít:
Elsőrendű műbutorokat
Commerz hálókat
Iroda berendezéseket.

Eltállal:
Épületesztalos munkát

Róth
CSIPKEÁRUHÁZ
sas passage

• Nagymennyiségű •
szövet, flanel
és vászonárak
• érkeztek! •

Az elbirt
olcsó árakból
továbbra is

10% -os árengedményt ad
MISSIR FIL & Co. cég

Elssler Fanny

Operett-bemutató a színházban

Szombat este operett bemutatás volt a színházban. A direkciónak nagy odaadással bő várakozást kelteve harangozta be a premiert. Sokkal jobb darabok iránt nem ügyeltek olyan érdeklődést kelteni, mint az Elssler Fanny iránt. Nem sok közünk van ehhez. Végre is ez a színház privát dolga. Talán gazdaságilag helyes is: Azt sem akariuk elhítni, hogy egy operett-bemutatóval holmi művész-szempontok számottevők, de azt már kár volna elhallgatni — a színház érdekében első sorban — hogy bölcsebb kritikával kell kísérni a figyelemkeltés mértékét. A higgadt tervszerűség mindig azt diktálja, hogy a közönség bizalmát a színházi iroda előleges jelentései iránt sem szabad eljátszani. Az Elssler Fanny megérdemli a jó szót, de mit kell akkor írni egy opera bemutatóról, vagy mit egy tényleg nagyszerű operetről. Mert az Elssler Fanny a maga kedves és szentimentális tónusával bizony csak gyenge utózenge a Schuber-muzsikára készült operetteknek.

Ha van a tovatűnt kedves idők romantikájának jogosultsága — mert van — akkor az Elssler Fanny mindent kompilált három felvonásban. Van ebben a mult század elejéről sok édes bécsi emlék, sőt akad história is a Reichstadti herceg operettbe állításával. A zenéről kevesebb jót mondhatnánk. Erőltetett és itt-ott mutatkozik valamelyes invenció. Elssler Fanny a császár város híres, ragyogó táncosnője, osztrák mánások kegyeltje, az akkori Európa tánc kedvence. Körülötte elevenedik meg ez a zenés darab: ősz matróna már, aki csak a ragyogó emlékek szépségeit idézi, de álma visszavárja a távolbatűnt multba.

Annak a publikumnak, amely szombaton megnézte a premiert, nagyon tetszett az Elssler Fanny. Hangos tapsok jelezték a sikert. De elsősorban a szereplők és legelsősorban Pintér Böske sikerét. A felvonásvégek nem nagy bravúrral való kiképzése redukálta a fogadtatás melegségét. S hogy lámpák elé hívták a szereplőket — hangsúlyozzuk — ez a szereplőknek szólt. Pintér Böske ismét elemében láttuk. Tényleg eltűnt idők kivételes primadonna-nagyságai elevenedtek meg játékában. A matróna szerepében épolyan becsületes színészmunkát végzett, mint a hajdani táncosnő megifjult alakjában. Primadonna volt a szónak tiszta és ma már ismeretlen fogalmában. Abból az időből, amikor még rajongói voltak a primadonnáknak. Szóval nagy volt, aki akkor is nagy maradna a közönség szemében, ha történetesen nem ilyen tulzott melegséggel emlékeznék róla. Ugy véljük ugyan, hogy ennyi dicséret csak annak van szüksége, aki

ritkán produkál hasonlót, ... vagy annak, aki kétségbeesik, ha nem az extázis hangján emlékezik meg egyszer róla. A többiek közül elsősorban Misoga László érdemel különleges megemlést. Stílus volt alakításában, amely komoly művészeknek be-

csületére válik. Zilahy Irén kedves és közvetlen volt. Kabinetalakításáért Madasné külön ki kell emelni. A Reichstadti herceget izlésesen személyesítette Fratta Géza. Galambos és Sorró jók voltak. Hetényit a rendezésért illeti dicséret.

Előkészületek a bécsi román-orsz tárgyalásokra

— Bukaresti tudósítónk jelentése —

Mint már hirt adtunk róla, az orosz szovjet kormány elfogadta tárgyalási helyül a román-orsz delegáció számára Bécsset. Most már csak az szükséges, hogy az osztrák kormány is beleegyezzék abba, hogy Ausztria területén találkozzék a két delegáció. Seipel kancellár mostani bukaresti tartózkodása alatt Duca

külgyminiszter ezt a kérdést is rendezni fogja.

A román delegációnak állítólag Diamandi meghatalmazott miniszter, rendkívüli követ és Inculetz besszarábiai miniszter is tagjai lesznek.

Valószínű, hogy a bécsi román-orsz konferencia március 15-én kezdődik.

Zsidó nem lehet Lenin utóda

Rykov lesz az orosz szovjet új elnöke

— Az Estilap eredeti távirata —

Moszkvából érkezett jelentések szerint Rykov lesz a szovjet elhunyt elnökének Leninnek utóda.

Huszonegy szovjetköztársaság gyűlt össze a nagy-orsz kongresszuson, de huszonegy köztársaság szavazata is kevés talán arra, hogy feltétlen autoritást adjon valakinek, aki idáig nem volt ilyen feltétlen tekintély. Lenin forma szerint nem is volt feje a szovjet köztársaságnak. Hivatalosan csak a központi végrehajtóbizottság alelnöki tisztjét viselte. De Lenin nevéhez fűződött a bolsevista párt megalapítása, a bolsevista államcsíny győzelemre vezetése, az ellenforradalom három igen veszélyes rohamának elhárítása: azonfelül Lenin kivételes erejű szónok volt, kivételesen tiszta judiciumu fej és a fanatikus meggyőződés mellett is igen elasztikus államférfi aki tudott alkalmazkodni a helyzetek és viszonyok változásához. Ez a nagy egyéni súly biztosította Lenin diktatori hatalmát és ilyen egyéni súlyt nem tud adni egyetlen más bolsevista vezérnek sem a nagy-orsz szovjet-kongresszus szavazatainak többsége.

A politikai képességek szerint Kameny vagy Trockij lettek volna a legalkalmasabbak Lenin örökének átvételére, de mind a kettőt — kizárja a versenytől zsidó származásuk, hiszen a bolsevistaellenes mozgalom nagy megerősödésére vezethetne az, ha a szovjetkormányellenfelei latba vethetnék az antiszemitizmus jelszavát. Zinovjev, Kameny és a kommunista párt engesztelhetetlenjeinek csoportja egyre élesebb harcot vív Trockij ellen, azt hangoztatva, hogy Trockij meggyőződése szerint nem is bolsevista, mert szemben állott a bolsevistákkal az orosz szocialista párt kettéhasadásánál. Trockij előre látta, hogy a jövő a bolsevistáké, tehát mellőlük állott, hogy ellenük fordulhasson, ha megjön erre az alkalom.

Az elég plauzibilis, hogy a kommunista vezérek végül Rykov előtérbe állítását fogadták el azért, mert politikailag Rykov a legnyilvánosabb és a legszivtelenebb valamennyiük között. Amikor az orosz gazdasági élet csúdbe kerülése rendkívüli intézkedéseket tett szükségesé, Lenin keresztülvitte a gazdasági nép-

biztosságok egységes vezetés alá helyezését. Ezt a gazdasági diktatúrát eredetileg Krassin-ra akarta bízni Lenin. De ennek a megoldásnak két akadálya volt. A kommunisták nagy része nem tartotta kommunistának a Siemens-Schuckert-művek pétervári telepének volt igazgatóját. Noha Krassin átmenetileg békelegátusa is volt Szovjet-Oroszországnak máig is bizonytalan, hogy azonosítja-e magát a szovjet-rendszerrel és egyszer a moszkvai kormány kénytelen volt Londonból visszahívni ezt a kétségkívül igen nagy képzettségű embert, olyan hangossá lett odahaza az a vád, hogy Krassin — elárulja odakint a szovjetköztársaságot. Így tehát Krassin helyett Rykov kezébe került a gazdasági népbiztosságok centrális irányítása és Rykov hajította végre a fokozatos visszatérését a magángazdasági források felé a termelésben, a Lenin által megszabott keretek között. Rykov tájékozott, tisztalátású és főleg igen energikus gazdaság-politikus. Amellett pedig soha nem támadtak kétségek Moszkvában arról, hogy politikai nézetek szerint Rykov igazhitt bolsevista.

A váradai színiiskola első előadása a színházban

A Hetényi Dömény Elemér igazgatója sz. vezetése mellett működő színiiskola növendékei vasárnap délelőtt 11 órakor a színházban rendezendő matiné keretében mutatkoznak be a váradai publikumnak.

Ennek a matinének akárhogy nézzük jelentősége van az erdélyi színjátszás történetében, hiszen köztudomás szerint ennek az intézetnek növendékeiből kell, hogy kikerüljön az erdélyi színjátszás pótlása.

A vizsgázó növendékek a matiné keretében Bánk Bán, a Csitri az Egér és a Pajkos diákok egy-egy részletében mutatkoznak be, majd pedig szononokat és táncokat adnak elő.

A színiiskola növendékeinek vizsgáját rendes helyárok mellett tartják meg.

Félbeszakították Széchenyi püspök váradai vagyonának leltározását

Egy hete folyik már néhai Széchenyi Miklós gróf megyéspüspök javainak leltározása a rezidencián Jonescu Péter kultuszminiszteri vezérigazgató irányítása szerint. Tegnap Jonescu Péter táviratot kapott, amely halaszthatatlanul sürgős ügyek elintézésére Erdély egyik városába szólította. A vezérigazgató tegnap el is utazott és valószínű, hogy nyolc napon belül nem térhet vissza. Azután természetesen folytatják a leltározás munkáját, amely most Jonescu távollétében szünetel.

A protestáns nőegylet bálja

Fényesen sikerült bált rendezett szombaton este a Protestáns Nőegylet a Katholikus Kör nagytermében. A műsorral egybekötött táncmulatság óriási, szinte példátlan közönséget vonzott, amely zsufolásig megtöltötte a hatalmas termet. Az estélyt műsor vezette be, amelynek során Sulyok Ica énekelt igen szépen Guttman Miklós dr precíz kísérete mellett. Fédor Baba groteszk táncokat mutatott be. Farkas Béla zeneakadémiai növendék Salgó Sándor kifogástalan zongorakísérete mellett Löwe, Hubay és Lavottai dalokat adott elő igen szépen. Ezután eleven étlap következett, amelyet egy ötletes jelenet keretében mutattak be. Madas István, Széles Gábor, Nagy Géza és Nagy Andor szerepeltek a darabban s az étlap adagjait stílusosan perszonizálták Morvay Judika, Istvánffy Lili, Szabados Vilma, Csuka Babi, Bakits Ella, Gubicza Mancsi, Hajdu Mancsi, Molnár Nelly, Varga Ibi és Márton Évi. Este kilenc órától reggel ötig hullámozott a nép a parketten és az emelet széksoraiban. Ott volt a város román és magyar intelligenciájának színe-java. Bura Károly húzta a tánc alá valót s a terem mindkét oldalán uriasszonyok és urilányok kínálgattak finom csemegéket a fáradt táncosoknak, tortákat, peccsenyüket és természetesen innivalóért sem kellett a szomszédba menni. Ragyogó jókedv uralkodott egész éjszaka, olyan duhaj, vig hangulat, amilyenre a fiatal Katholikus Kör nem is emlékezhet, csak ha öreg lesz, akkor mondja majd pajkosan gesztikulálva a mutató ujjával:

— Tudjátok, az a bál huszonegyben, február másodikán... az volt csak a bál...

Linoleum. Perzsaszőnyeg Futó és ebédülő szőnyeg, függöny, paplan, átvétők, egy és két uti takarók, nagy választéka Olcsó árak! Cziller Imre ruházában

Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank 1923. évi zárszámadása

Vagyon		MÉRLEG-SZÁMLA		Téher	
Készpénz a pénztárban	2,362.078 17		Részvénytőke 24.000 drb. à 125 lei n. é. részvény	3,000.000 —	
" pénzintézeteknél	1,956.221 46	4,318.299 63	Részvénytőke 24.000 drb. à 125 lei n. é. 1923. decemberi kibocsájtás	3,000.000 —	6,000.000 —
Saját értékpapírok és iparvállalati részvényérdekeltségek		8,191.828 90	Tartalékalap*)	3,135.404 69	
Intézeti székház, Str. Avram Iancu 3		112.500 —	Törvény által megengedett tartalék- kolás kétes követelésekre	500.000 —	
Leszámított váltók		9,584.162 96	Jubileumi tartalékalap	100.000 —	
Fedezett folyószámla-kölcsönök		27,840.872 33	Nyugdíjalap**)	521.000 —	
Jelzálogkölcsönök		288,686 86	Széchenyi Jenő jótékonyági alap	2.500 —	
			Szunyogh Péter	2.500 —	4,261.404 69
			Betétek könyvecskékre és folyó- számlákra		31,579.776 15
			Hitelezők		5,381.182 —
			Visszleszámított vállalkozások		1,630.000 —
			Átvehízott jelzálogkölcsönök		37.484 65
			Kifizetetlen osztalékok		76.115 25
			Fizetendő betétkamat-adók		55.476 —
			Átmeneti kamatok		202.972 38
			Tiszta nyereség		1,111.939 56
		50,336.350 68	*) Ezidei hozzájárulással : 3,500.000.—		
			**) " " 600.000.—		
					50,336.350 68

Veszteség		ÜZLETEREDMÉNY-SZÁMLA		Nyereség	
Tiszti fizetések és lakbérek . . .	917 698 62			Nyereség-áthozal 1922. évről	35 372 82
Üzleti költségek	555 76 87	1,483.460 49		Tiszta kamatjövedelem és jutalékok	3,38 938 52
Befizetett állami- községi- betétka- matadók és illetékek		407.763 62		Intézeti székház bérjövödelme . .	86 852 33
Törvény által megengedett tartá- lékolás kétes követelésekre . .		500.000			
Tiszta nyereség		1,111.939 56			
		3.503.163 67			
					3,503.163 67

Oradea Mare, 1923. december hó 31-én.

Ternyei Ármin
igazgató.

Szász Gyula
igazgató.

Sürger Bertalan
pénztárfőnök.

Hanslian Ede
cégvezető—expert contabil

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁGI TAGOK:

dr. Beőthy László
elnök

gróf Tisza Kálmán
elnök

Szemere Miklós
vezérigazgató.

Tabéry Ármin
L. t. b. elnök

dr. Cziffra Kálmán
dr. Dénes Sándor

Fráter Barnabás
Krauss Samu

Diósi Lajos
Tatár Zoltán

Gerő Armin
Mihelyi Pál

dr. Gerő Sándor
Szeszich Elek

Lukács Gyula
dr. Lengyel Z.

szathmári Király Sándor dr. Lengyel Zsigmond

A Derby (volt Hungária) Cipőgyár R.-T. 1923. évi zárszámadása

Vagyron		MÉRLEG-SZÁMLA 1923. DECEMBER HÓ 31-ÉN		Teher	
Ingatlanok	440.113 57	Résztvénytőke	6.250.000 —		
Rész, félkész és nyersárúkészlet	20,265 934 91	Gyári berend. ért. tart. alap	1,033 210 35		
Gyári berendezés	1,033.210 35	Fiókok " " "	304 936 77		
Fiókok berendezés	304.936 77	Ingatlanok " " "	440.000 —		
Értékpapírok	65.800 —	Tartalékalap " " "	2,117.351 68		
Készpénzkészlet pénztárban, fiókban, magyar és osztrák postakaraképénztárban	690 183 96	Építkezési és berendezési tart. alap	1,000.000 —		
Adósok	3,655 830 08	Nyugdíj és segélyalap	500.000 —		
Letételek	17.255 —	Közellátási és beszerzési alap	125.000 —	11,770.498 80	
Biztosítéki letételek	491.452 —	Hitelezők		10,592 140 96	
Activ átmeneti tételek	139.365 41	Óvadékok		543.701 99	
		Kifizetetlen osztalékok		6.031 75	
		Elfogadványok		1,526.378 37	
		Passiv átmeneti tételek		1,059.407 55	
		Tiszta nyereség		1,605.922 63	
	27,104.082 05			27,104.082 05	

Veszteség	VESZTESÉG- NYERESÉG-SZÁMLA 1923 DECEMBER 31-ÉN				Nyereség
Üzleti gyári és fiókok költségei				Nyereség árun és gyártáson	
adók, illetékek és kamatok . .		7,467.809	35	Vegyes jövedelmek	1,1061.616
Munkabérek		2,079.505	41	Nyereség áthozat 1922. évről . .	72.599
Betegsegélyző és baleset díjak . .		40.605	16		59.626
Tiszta nyereség		1,605.922	63		
		11,193.842	55		11,193.842
					55

Nagyvárad, 1923. december 31-én.

Varga Miklós s. k.
igazgató.

Vas Emil s. k.
igazgató.

Kepes Ferenc s. k.
cégvezető főkönyvelő, expert contabil.

Lindenfeld Sándor s. k.
cégvezető.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Megvizsgálta és helyesnek találta:

Dr Beöthy László s. k.
elnök.

Gróf Tisza Kálmán s. k.
elnök.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG.

Dr. Blaschuthy Sándor s. k.
Dr. Cziffra Kálmán s. k.
Dr. Dénes Sándor s. k.
Fráter Barnabás s. k.

Komor Marcel s. k.
Dr Popa György s. k
Szemere Miklós s. k.
Tatár Zoltán s. k.

Chirila Gusztáv s. k.

Manslian Ede s. k.
expert contabil.

Szász Gyula s. k.

felügyelő-bizottsági tagok.

Ma kezdődött a mezőtelegi gyilkosság főtárgyalása

A vádlottak első vallomásai — Csak
vérés után vállalták a szörnyű bűnt?

Sötét emlékek árnya lebeg a mezőtelegi paróchia ámbitusá fölött. Eljött a napja, amikor fényt derítenek a szerencsétlen sorsu telegi plebános halálának körülményeire. Ma kezdte tárgyalni a nagyváradi törvényszék büntető bírósága azt az állatias gaztettet, amely szegény jó Besszer Hugó főtisztelendő ur puritán életét követelte áldozatul. Ma föltámadnak a borzalmas képzetek, amelyek lázas izgalomba tartották annakidején egész Biharmegyét, lidércnyomás uralkodik az álmokon, félelem, szorongató látomások, mint egy évvel ezelőtt, amikor komozott rablókról álmodott a gyermek is, amikor Besszer Hugót éjszakának idején szörnyű kegyetlenséggel titokzatos emberek megölték. Ma még nem tudjuk, hogy kik a gyilkosok. Azok, akik most a vádlottak padján mentegetik magukat s az az igazságszóra a tanak egész szerege vonul fel s akik ellen a vád is sorakoztat tanui eleget. Vagy mások ölték meg a plebánost? Mások, akik talán élnek világukat, szabadon, a lelkükben nehéz önváddal, palástolt s a bűntudattal. Kik a gyilkosok? Kik ölték meg Besszer Hugót, akit egy falu népe rajongásig szeretett, aki míg élt, szegény volt, mert a nyomorogókat támogatta a jövedelméből. Ugy mondják nem is találtak nála a rablókat értéket. Mit is találtak volna? Hálálkodó leveleket, egy-két kopott reverendát. Kevéske pénzt. A jó pap szegény, ha a hivi nem gazdagok. Besszer Hugó jó pásztor volt s azért a nyájában beteg is akadt meg sok szegény, nem élhetett jómódban s szegényen kellett meghalnia egy véres tragédia mártirjaként...

Bírák előtt

Az ólomszürke téli napon kevés a koránkelő, a törvényszék második emeleti folyosóján 9 órakor alig egy-két ember lélegzik. De Szöllőssy tanácselnök és a bírák pontosak. Fekete talárban vonulnak be a kis tárgyalóterembe. A komoly bírói talár fedí Mussi ügyész és Costa jegyző testét is. A védők: Kertész Ferenc dr., Ciacian Virgil dr és Popa Péter dr kifogástalanul pontosak. Két fiatal leány — nyilvánvalóan vidéki — az egész hallgatóság, amikor Mócsi bácsi, a népszerű szolga beszólítja a vádlottakat. Ajtai József, Ajtai Józsefné és Lakatos Sándor szuronyos fedezet alatt jönnek, Erdei Lajos és Erdei Mihály szabadlábon vannak. A hatodik vádlott, Horváth Sándor, szintén szabadlábon van, de vajon hol késik. Fegyveres őr megvárta.

Megszokott jelenetek. Szöllőssy elnök megállapítja a nacionalit. Ajtainé fásult, mindenbe beletörődött hangon mondja be, hogy mindössze 21 éves. Ilyen fiatal és máris gyilkosságért áll a törvény előtt. Erdei Mihály értelmes külsejű református magyar; ellene igen gyenge bizonyítékokra épül fel a vád, mert szabadlábon van ő is, öccse Erdei Lajos is, aki borzalmasan siket és az elnök harsány kérdéseit nem igen tudja felfogni, csak nyakába akasztott tarisznyáját igazgatja.

— Van-e vagyona? kérdezi tőle az elnök.

— Csak négy gyermekem van! — válaszol síró hangon.

A vádirat felolvasása rövid ideig tart; a főbűn az, hogy április 14-ikére virradó éjszakan meggyilkolták és kirabolták Besszer Hugó mezőtelegi plebánost. Az már csak epizód, hogy két nap múlva Szentjánoson kiraboltak egy Bálint nevű gazdálkodót.

Aki hallani sem akar a gyilkosságról

Legelsőül Ajtai József vádlottat veszi elő a bíróság.

— Nem érzem magam bűnösnek, nagyságos elnök ur. — kezdi vallomását. Nem tudok én semmit Besszer Hugó meggyilkolásáról.

— Hát nem vett részt benne?

— Nem! Tudom tanusítani magam.

— Hol volt akkor?

— Hegyi Szilágyi Imrénél voltam Telegden azon az éjszakan.

— Mikor feküdt le?

— Este 8 órakor és reggel 6 órakor keltem fel.

— Kivel tudja ezt igazolni?

— Hegyi Szilágyival, a feleségével és Popovics Mihályval.

— Mit keresett Telegden?

— Elmentem nagyságos elnök ur, hogy munkát keressék a fűrészgyárban. Ott találkoztak Lakatossal, aki azt mondta, hogy nincs Telegden munka, menjek vissza Váradra, ott többet fizetnek.

— Mikor ment ki Telegre?

— Egy csütörtöki napon és szombatig voltam ott.

A tragikus szombat

— Akkor szombaton nem halottak a faluban arról, hogy meggyilkolták Besszer plebánost.

— Nem.

— Mikor indultak vissza Telegről?

— Reggel 6 órakor, gyalogszerrel, mert a vonatról lekéstünk.

Elmondja ezután Ajtai, hogyan ment vasárnap délután itt Váradon egy külvárosi kocsmába feleségével, Horváth Sándorral, Lakatossal és egy Keveder nevű cigánnyal; hogyan kerestek kocsmázás után éjjeli szál-

last Stoica vasúti bakfőnél és végül hogyan rabolták ki Szentjánoson Bálint gazda házat. Neki (Ajtainak) ennél a szentjánosi kirándulásnál csak az ő szerepe jutott.

Nem beszéltek maguk össze?

Elnök: Hol találkozott a Keveder nevű cigánnyal?

Vádlott: Velencén.

— Nem beszéltek maguk össze, hogy találkozni fognak?

— Nem. Véletlenül találkoztunk. Azelőtt sohasem láttam.

— Hát Lakatos Duduval hol ismerkedett össze?

— Itt Váradon. Sokszor láttam a lóvásártéren, amikor szenzálikodtam.

— Mióta ismeri?

— Két éve körülbelül.

— Most mondja el, mi történt hétfőn?

— Hétfőn kimentünk a Bernáth-féle téglagyárba, ott pihentünk. Estefelé jöttünk be a városba. Közben a feleségemet, aki kint maradt a gyárnál letartóztatták. Mi utközben egy kis kocsmába tértünk be Váradvelencén, itt utánunk jött egy rendőr, aki letartóztatott bennünket.

— Miért szaladtak maguk a rendőr elől?

— Dehogyan szaladtunk. Ők bementek egy kicsit inni, én pedig az udvarra mentem, mert ott akadt egy kis dolgom.

— De hiszen az egyikük neki támadt a rendőrnek.

— Nem tudom miért tette.

— Aztán mi történt magukkal.

— Bevittek bennünket a rendőrségre.

— És mindjárt a gyilkosságra vonatkozólag kérdezték.

— Nem.

— Én félttem a rendőrségen és mindjárt bevallottam, hogy itt, meg itt loptunk. Elmondtam mindent, nehogy verjenek.

— Aztán mi történt?

— Aztán egyenként bevittek bennünket egy kis szobába, ahol vallatni kezdtek a gyilkosságról.

— Mikor volt ez. Délelőtt?

Nagyon megverték

— Igen délelőtt. De akkor én még nem is tudtam jóformán semmit, hogy mit mondtak, pedig nagyon megverték.

— Kik verték meg?

— Azt nem tudom. Hárman voltak. Az egyik magas, szőkebajuszos. A másik alacsony, zömök, a harmadik olyan közepeszerű.

— Mikor vallotta be a gyilkosságot?

— Délelőtt még nem vallottam semmit, mert nem is tudtam, hogy mit mondjak. De délután, amikor a lábamnál fogva felakasztottak és addig ütöttek,

míg a vér az orromon és a számon keresztül dült, akkor bevallottam, amit kívántak.

Lapunk zártakor a tárgyalás folyik.

Színház

HETI MŰSOR:

Hétfő: Elssler Fanny, operett újonság harmadszor, A bérlet 72. szám.

Kedd: Elssler Fanny, operett újonság 4-szer B bérlet 73. sz.

Szerda: Vén bakancsos és fia a huszár, bérleten kívül.

Csütörtök: Forradalmi nász, A bérlet 74. sz.

Péntek: Hattyulovag, B bérlet 75. sz. Szombat délután: Aranymadár, mérsekelt helyárakkal 3 órai kezdettel.

Forradalmi nász

— Munkáselőadás —

Az élettelen vasárnap délelőttök ünnepi hangulatába ismét beleszővődött a munkások kürtjének harsány szava a színház foyerjából. Végig rezgett a hívás a város szívében, ahol a vasárnapra kivasalt fázódó lelkek lüktették szokásos sétautemeiket és szállt a hidon keresztül a munkások alblakrepedései felé: jöjjetek és szórakozzatok. És a hívásnak volt fogantatja. Régen láttunk ilyen telt házat munkáselőadáson. Szépszámu és lelkes közönség hallgatta végig a Forradalmi nász előadását, amely eltekintve illúziórontó zökkenésektől és attól, hogy vasárnap délelőtt játszották, jó volt. Sőt még jobb lett volna, ha több puskaport fogyasztanak, mert az kétségtelen, hogy ebben a darabban a szereplők esetleges lendülettelenségét idejében elsűgött revolvérrel a kulisszák mögött kitűnően lehet kontrakarirozni. Igen, ezekkel a durrogatásokkal baj volt. Szegény Tóth Elek, mint Dumourrier ezredes, oly nehezen tudott meghalni. Nem akart sehogysem elcsattanani az a sortűz, amely az életét kioltotta volna, s amikor elcsattant... akkorát szólt, mint egy hatmilliméteres Flaubert-pisztoly, holott tíz perccel azelőtt, mikor egy öreg munkás felállt az erkélyre, olyan durranás hallatszott, hogy a publikumnak csak úgy csengett a füle. Hát főleg ez az, amitől eltekintve jó volt az előadás. A színészek igazán derékas munkát végeztek. Jósika Mici és Tóth Elek magas színvonalu játékot produkáltak. Sor Jenő napról-napra rokonszenvesebb igyekezetet mutat. Harsányi nagyon stílusos alakítást nyújtott. Földes beszédtechnikája is mintha javulna. Hadarás nélkül egyik legjobb erőssége lesz a társulatnak. Az egyik felvonásközben Ullmann Sándor intézett tartalmas beszédet a közönséghez, amely előtt méltatta az előadás jelentőségét.

TUNGSRAM

A legjobb villanylámpák!
Mindenütt kapható!

